

การพัฒนาแบบแผนและกลไกการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model
โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
Development of Model and Mechanism for Academic Administration
under JIAMS+H Model, Sanpatongwittakom School, Sanpatong District,
Chiang Mai Province

เจียมพดล ไชยาลักษณ์^{1*}

(Jiampadol Chaiyaluk^{1*})

^{1*}ผู้อำนวยการโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

อีเมลผู้แต่งหลัก: Jiampadon11@mail.com เบอร์โทร: 08 1951 0102

วันที่รับบทความ 24 สิงหาคม 2564

Received: Aug. 24, 2021

วันที่รับแก้ไขบทความ 24 ตุลาคม 2564

Revised: Oct. 24, 2021

วันที่ตอบรับบทความ 25 ตุลาคม 2564

Accepted: Oct. 25, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการ ปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม เพื่อสร้าง ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model และเพื่อศึกษาผลการนำแบบแผนและกลไกการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน ปีการศึกษา 2561 และ 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ แบบตรวจสอบประสิทธิภาพแบบประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการโรงเรียน แบบสอบถามผลการใช้รูปแบบและกลไกการบริหารงานวิชาการ แบบสรุปผลการสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 และ 2562 และแบบสอบถามผลการสะท้อนกลับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารงานวิชาการ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่าสภาพการดำเนินการด้านวิชาการของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม มีปัญหาด้านบุคลากร หลักสูตร การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดแหล่งเรียนรู้ ผลการสร้าง ได้รูปแบบการบริหารงานรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การกำหนดภาระงานและการพัฒนาทีม การบูรณาการหลักสูตรสู่การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน การบริหารจัดการสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ผลการประเมินประสิทธิภาพ รูปแบบ และคู่มือการบริหารงานวิชาการ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา (IOC) เท่ากับ 0.87 และผลการประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษายู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ผลการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม พบว่าคณะครูสามารถใช้รูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ระดับมากที่สุด นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการสอบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่า

ระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 9.30 นอกจากนี้ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ศิษย์เก่าและผู้แทนชุมชนให้ข้อมูลสะท้อนกลับต่อการบริหารงานวิชาการโดยรูปแบบ
กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Mode ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร; กลไกการบริหาร; การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this study were: to study operating condition, problems and analyzing needs for development of academic administration in the school, to construct, check efficiency and evaluate the model and the academic administration mechanism and to study the results of using the model and academic administration mechanism. The population and sampling were teachers, students and stake holders of Sanpatongwittayakom School in 2019 and 2020 academic year. The instruments were: operating condition, problems and needs for development of academic administration questionnaire, efficiency checklist and the academic administration mechanism evaluation form and the academic administration mechanism handbooks, the academic administrative questionnaire, the O-NET summary forms of Mattayom Suksa 3 and 6 in 2019 and 2020 and responsiveness of stakeholders questionnaire. The statistic used for analyzing were mean, standard deviation and percentage. The finding revealed that: the operating condition, problems and the needs for development of academic administration were: personal administrative, curriculum, measurement and evaluation, instruction, learning organization development, students' achievement and learning resources development. The construction of the model and the academic administration mechanism of the model were consisted of job descriptions and team development, integrating curriculum and instructional innovation creating, action research in classroom, management administration to Professional Learning Community (PLC), school academic quality development and handbook for teachers. The index of consistency (IOC) of the educational administration experts' opinions on checking efficiency of the model and the academic administration mechanism was 0.87 and the evaluation of the academic administration mechanism was in strongly agree level. The results of using the model and academic administration mechanism of the model revealed that: the teachers were able to use the model and academic administration mechanism in the most level, the average academic achievement scores of from the O-NET from 2018 to 2020 academic year was 9.30 percent higher than the national scores. The students, parents, members of school board, members of alumni association, members of parents and teacher association and community representative person reflected the academic administration of Sanpatongwittayakom school in highly satisfied level.

Keywords: Administrative Model; Administrative Mechanism; Academic Administration

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาของประเทศไทยยังคงล้าหลังเมื่อเทียบกับอารยประเทศ ซึ่งความด้อยคุณภาพการศึกษาของไทยไม่ได้มาจากการขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากแต่ละปีรัฐได้ลงทุนด้านการศึกษาจำนวนมากมีการอ้างถึงว่า ไทยลงทุนทางการศึกษาสูงเป็นอันดับที่ 2 ของโลก แต่กลับได้ผลลัพธ์ที่น้อย จากประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของไทย สำหรับข้อมูลที่สะท้อนคุณภาพการศึกษานั้นไม่ว่าจะวัดจากคะแนนสอบ PISA คะแนนสอบ TIMSS หรือคะแนนวัดทักษะภาษาอังกฤษเด็กไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในอันดับท้าย ๆ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, 2557: 3) การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็น ที่จะต้องยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ และมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา มีทักษะชีวิต และมีความสามารถทางเทคโนโลยีให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก โรงเรียนเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่สำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความสนใจเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 29) การบริหารงานวิชาการเป็นงานหัวใจสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้และสื่อ การนิเทศติดตาม ตลอดจนการประเมินผล การสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาของประเทศก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2553: 29) บทบาทสำคัญของผู้บริหารเป็นบทบาทในการสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดขอบเขตของงานวิชาการอย่างชัดเจน มีวิสัยทัศน์ และแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนางานสนับสนุนให้ครูมีความตระหนักและร่วมมือกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง และสามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้อย่างดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตั้งเป้าหมายสำหรับผู้เรียนไว้ว่า “ผู้เรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาวะที่เหมาะสมตามวัย มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และปรับตัวต่อการเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี” และขณะเดียวกันตั้งเป้าหมายสำหรับครูไว้ว่า “เป็นผู้เรียนรู้ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความแม่นยำทางวิชาการ และมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม และทักษะในการใช้เทคโนโลยี” สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งเป้าหมายไว้ว่าเป็นผู้ที่ “มีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 3) จากเป้าหมายดังกล่าวหากเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ และความเป็นจริงในโรงเรียนสะท้อนให้เห็นช่องว่างระหว่างเป้าหมายและความเป็นจริง ซึ่งเป็นบริบทสำคัญของการจัดการศึกษา จากสถิติของระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคมพบว่า ในระยะสองปี

การศึกษาย้อนหลังจากปีการศึกษา 2559 ถึง ปีการศึกษา 2560 จากข้อมูลฝ่ายวิชาการพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบของสำนักทดสอบแห่งชาติ (O-NET) ในสองปีการศึกษาดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงในรายวิชาหลักสำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย กล่าวคือ ร้อยละของค่าเฉลี่ยในรายวิชาหลักทั้งหมดลดลงจากร้อยละ 46.28 ในปีการศึกษา 2559 และร้อยละ 42.45 ในปีการศึกษา 2560 การดำเนินการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงจำต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน จากผลการสังเคราะห์กลไกการยกระดับผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษาในโครงการพัฒนาโรงเรียนเข้มแข็ง ด้วยการจัดการความรู้ (Healthy School by Knowledge Management) มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (มสวร.) เอกสารการสังเคราะห์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศระบบเรียนรู้ เรื่องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสังเคราะห์พบว่า การบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีวิธีดำเนินการโดยการจัดการความรู้ เพื่อกำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรการประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อเฝ้าระวังและติดตามแก้ไขปัญหา (จันทนา นนทิก, 2552: 35) ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการบริหารงานวิชาการ โดยการพัฒนารูปแบบและสร้างกลไกในการบริหาร โดยมีหลักการสำคัญคือใช้วิธีเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีหลักการสำคัญคือเป็นเทคโนโลยีในการจัดการที่นำมาใช้ในวงการการศึกษาได้ โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ปัจจัยป้อนกระบวนการ ผลที่ได้รับ และการสะท้อนกลับ (Dept. of Education, Patna University. (2021). โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นการทำหน้าที่ขององค์ประกอบย่อย ๆ ของระบบนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายมีวิธีดำเนินการและการตรวจสอบ โดยขั้นตอนสำคัญของการบริหารงาน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบติดตาม (Check) และการสะท้อนกลับปรับปรุง (Action) นำกระบวนการพัฒนานวัตกรรมการบริหารที่ประกอบด้วย การวิจัยศึกษาเบื้องต้น (Research) การพัฒนานวัตกรรม (Development) การเผยแพร่วัตกรรม (Diffusion) และการศึกษาผลสะท้อนกลับของนวัตกรรม (Responsive innovation) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นต่อการปรับตัวเข้ากับยุคศตวรรษที่ 21 การพัฒนาระบบการบริหารงานโรงเรียน โดยเฉพาะการนำมาใช้กับงานวิชาการอันเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในโรงเรียน จึงได้ก่อกำเนิดขึ้นในลักษณะของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน สันป่าตองวิทยาคม ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

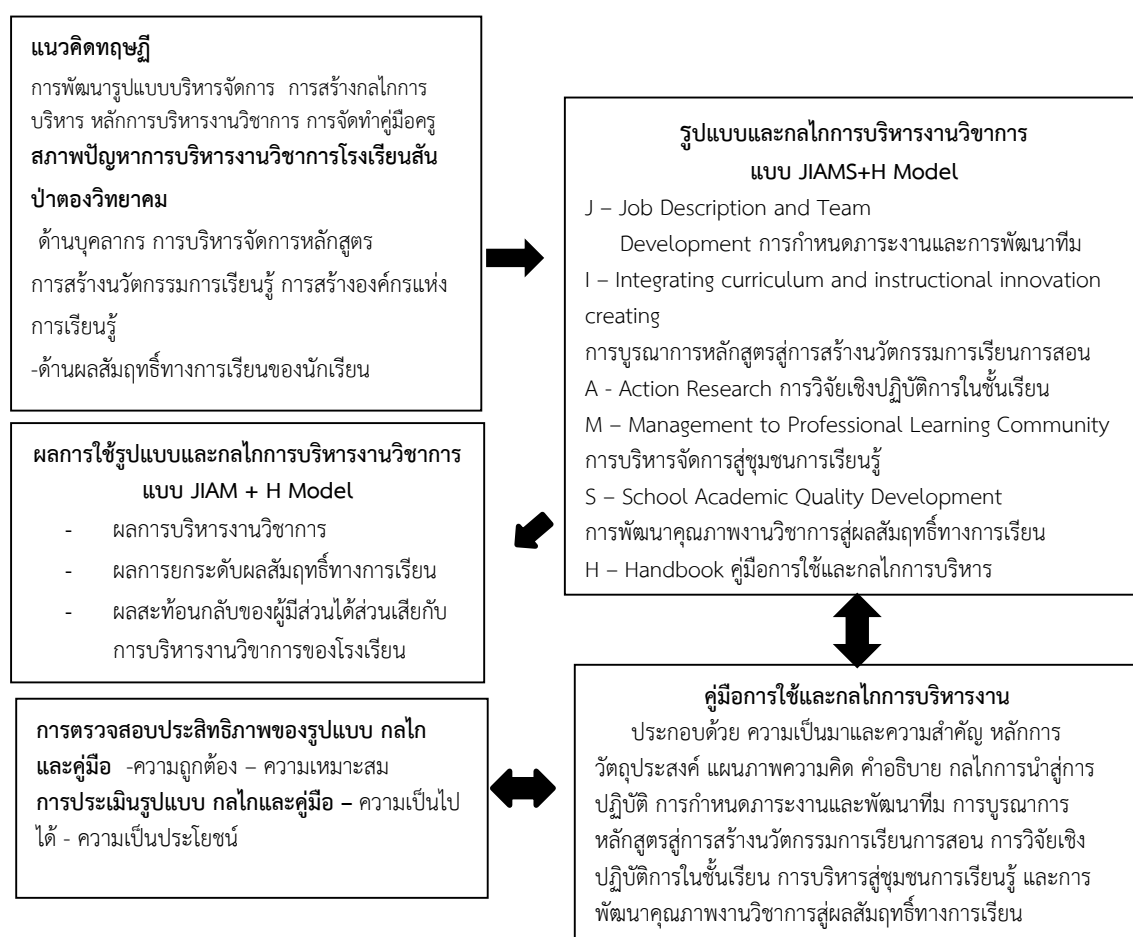
1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการ ปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม
2. เพื่อสร้าง ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบและกลไกการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ไปใช้ประกอบด้วย การศึกษาผลการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม และศึกษาผลการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. เพื่อศึกษาผลสะท้อนกลับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคมที่มีต่อผลการบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียน

กรอบแนวคิด/สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักการศึกษาที่หลากหลาย ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การดำเนินงานวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพการดำเนินการ ปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา งานวิชาการโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม ดำเนินการสร้างแบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ การบริหารงานวิชาการ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษาและวัดผล ดำเนินการเก็บ ข้อมูลและสรุป จัดดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) สภาพปัญหา รวบรวมข้อมูล ทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ สรุปประเด็นสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการสร้างรูปแบบและกลไก การบริหาร

2. การสร้าง ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงาน วิชาการแบบ JIAMS+H Model ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม มีขั้นตอนการดำเนินงาน ได้แก่

นำข้อสารสนเทศจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ข้อสารสนเทศจากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ การบริหารงานวิชาการ ด้านบุคลากร หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การสร้าง องค์การแห่งการเรียนรู้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผล ข้อสรุปจาก การจัดดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) และข้อสรุป จากบันทึกการศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา และความต้องการการบริหารงาน สังเคราะห์เป็นรูปแบบ JIAMS+H Model โดยการจัดทำตารางการสังเคราะห์จากสารสนเทศ ที่รวบรวม วางแผนการเขียนคู่มือ และจัดทำโครงร่างคู่มือ เขียนคู่มือรูปแบบและกลไกการบริหารงาน วิชาการ รูปแบบ JIAMS+H Modelดำเนินการให้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพ และประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือตรวจสอบประสิทธิภาพ และประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการ ปรับปรุงแล้วนำไปใช้

3. การศึกษาผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม

3.1 การศึกษาผลการบริหารงานด้านวิชาการต่อคณะครูในโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ คณะครู รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างาน และคณะครูจากกลุ่มสาระต่าง ๆ 8 กลุ่มสาระ ซึ่งสุ่มโดยเฉพาะเจาะจงจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามผลการใช้รูปแบบและกลไกการบริหารงาน วิชาการ เก็บรวบรวมข้อมูลสิ้นปีการศึกษาและรวบรวมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ เชิงคุณภาพรวบรวมสรุปข้อคิดเห็น และความรู้สึ

3.2 ศึกษาผลการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างประชากร สำหรับศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นนักเรียนที่มีระดับ ผลการเรียนตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป ในปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างสำหรับ ศึกษาผลการสอบ O-NET เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบบสรุปผลการเรียนจากรายงาน การประเมินตนเองของโรงเรียน (SAR –Self Assessment Report) และแบบสรุปผลการสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 เทียบกับระดับประเทศ

4. การศึกษาผลสะท้อนกลับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม ที่มีต่อรูปแบบและกลไกการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม ปีการศึกษา 2562 จำนวน 125 คน ครูช่วยผู้ปกครองปีการศึกษา 2562 จำนวน 315 คน โดยการสุ่มอย่างไม่เฉพาะเจาะจงห้องเรียนละ 5 คน จำนวน 63 ห้องเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม นักเรียนปีการศึกษา 2562 จำนวน 315 คน โดยการสุ่มอย่างไม่เฉพาะเจาะจงห้องเรียนละ 5 คน จำนวน 63 ห้องเรียน ตัวแทนศิษย์เก่าปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสำรวจผลการสะท้อนกลับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารงาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการ ปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม พบว่าสภาพปัญหาการดำเนินการด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการสร้างองค์ความรู้ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านงานบริหารวิชาการทำการวิเคราะห์ และสรุปประเด็นหลักสำคัญในสภาพปัญหาและความต้องการแต่ละด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสร้างรูปแบบและกลไกการบริหารงานวิชาการ

2. ผลการสร้าง ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม ได้รูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบและกลไกการบริหาร ประกอบด้วย J - Job description and team development การกำหนดภาระหน้าที่และการพัฒนาทีมงาน I - Integrating curriculum and instructional innovation creating การบูรณาการหลักสูตรสู่การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน A - Action Research การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน M - Management to Professional Learning Community การบริหารจัดการสู่ชุมชนการเรียนรู้ S - School Academic Quality Development การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ H - Handbook คู่มือการใช้และกลไกการบริหาร ดังแสดงในภาพที่ 2

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินรูปแบบ สรุปได้ดังนี้

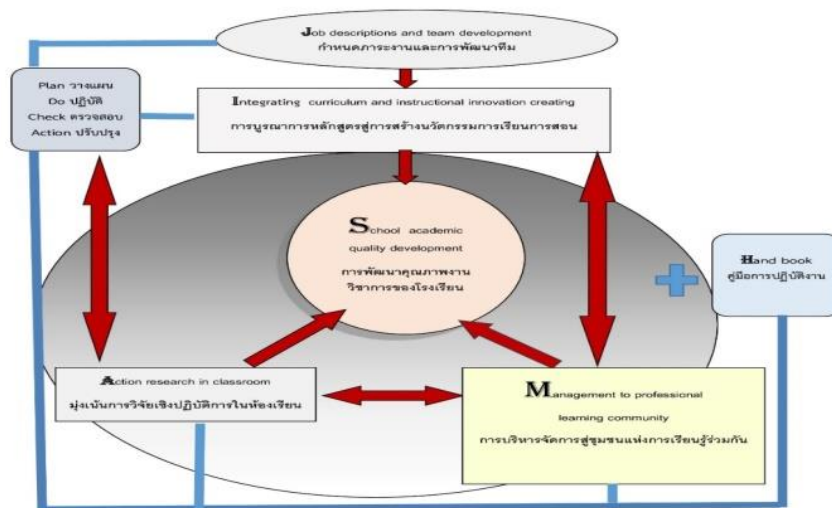
ผลการตรวจสอบรูปแบบสรุปได้ดังนี้

1) ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา 5 ท่าน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) เท่ากับ 0.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ดี

2) ผลการประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$)

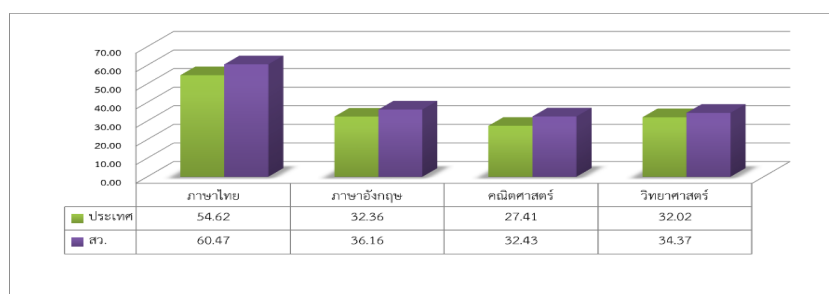
3) ผลการนำรูปแบบและกลไกการบริหารงานวิชาการโดยรูปแบบ JIAMS + H Model ไปใช้ ผลการบริหารงานด้านวิชาการพบว่า ผลการใช้รูปแบบและกลไกการบริหารงานวิชาการแบบ

JIAM+H Model โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$)

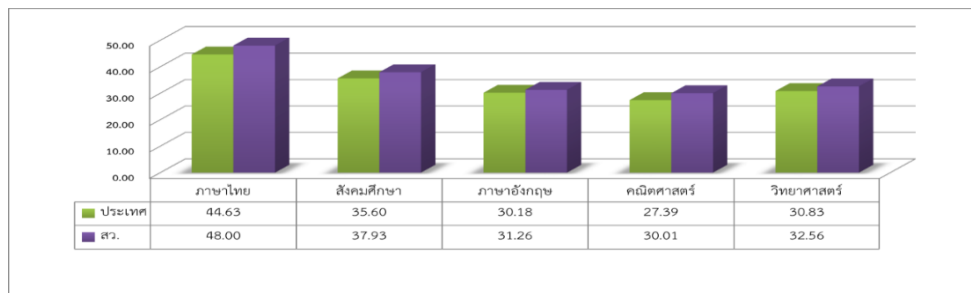
ภาพที่ 2 รูปแบบและกลไกการบริหารงาน JIAMS+H Model

ผลการระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังแสดงภาพผลการเรียนดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.3 ใน 4 กลุ่มสาระหลักของนักเรียนโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม กับผลสอบระดับประเทศ ปีการศึกษา 2561 ถึง 2563

จากภาพแสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการสอบรวมสามปีการศึกษาของนักเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และเมื่อหาค่าเฉลี่ยรวมพบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบสูงกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 12.03

ภาพที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ม.6 ใน 5 กลุ่มสาระหลักของนักเรียนโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม กับผลสอบระดับประเทศ ปีการศึกษา 2561 ถึง 2563

จากภาพแสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 กลุ่มสาระหลัก ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการสอบรวมสามปีการศึกษาของนักเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และเมื่อหาค่าเฉลี่ยรวมพบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบของนักเรียนสูงกว่าระดับประเทศคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 6.57 เมื่อนำผลการทดสอบ ทั้งสองระดับชั้น คือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในระยะสามปีการศึกษา คือ ปีการศึกษา 2561 ถึงปีการศึกษา 2563 มาหาค่าเฉลี่ยเทียบกับผลการทดสอบระดับชาติ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของนักเรียนสูงกว่าระดับประเทศ คิดเป็นร้อยละ 9.30

4. ผลการศึกษาผลสะท้อนกลับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคมที่มีต่อผลการบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียน พบว่า คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศิษย์เก่าให้ข้อมูลสะท้อนกลับต่อการบริหารงานวิชาการระดับพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1) จากการศึกษาสภาพการดำเนินการ ปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคมข้อค้นพบของผู้วิจัย การได้พบว่าสภาพปัญหาสำคัญจากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ทำให้ทราบถึงบริบทของโรงเรียนที่ชัดเจนว่าขณะนี้อยู่ ณ จุดใด (Where are we now?) เพื่อจัดลำดับความสำคัญและกำหนดเป็นกรอบในการพัฒนานวัตกรรม แนวทางการวิเคราะห์ของผู้วิจัย ได้ใช้ทั้งกระบวนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากคณะครู และเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ทำให้ได้แง่มุมของปัญหาจากผู้ปฏิบัติ นำไปสู่การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมในขั้นตอนต่อมา

2) การสร้าง ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินรูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการแบบ JIAMS+H Model ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเชื่อมโยงสภาพปัญหา และความต้องการนำมาสู่การสร้างรูปแบบและกลไกในการบริหาร

ซึ่งมีความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ ของระบบในการดำเนินการบริหารอย่างสอดคล้อง ตั้งแต่การกำหนดภาระหน้าที่และการพัฒนาทีมงาน การบูรณาการหลักสูตรสู่การสร้างนวัตกรรม การเรียนการสอน การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การบริหารจัดการสู่ชุมชนการเรียนรู้ สู่การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดทำคู่มือการใช้และกลไกการบริหาร ซึ่งลักษณะการสร้าดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมพล สุวรรณภูมิ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องระบบและกลไกสนับสนุนให้คณาจารย์ประจำทำการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ความสำเร็จอีกประการหนึ่งได้จากการตรวจสอบประสิทธิภาพ รูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการโรงเรียนแบบ JIAMS+H Model โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารทำให้ผลของการสร้างรูปแบบและกลไก เมื่อนำไปใช้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

3) ในด้านการนำรูปแบบไปใช้ ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำด้านวิชาการ การพัฒนารูปแบบ กลไก และคู่มือการบริหารงานวิชาการโรงเรียนแบบ JIAMS+H Model เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำของสถานศึกษา การนำรูปแบบและกลไกไปใช้ เพื่อการแก้ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม การกำหนดภาระหน้าที่ และการพัฒนาทีมงาน เป็นการแก้ปัญหาด้านบุคลากร ซึ่งผลที่ได้รับทำให้บุคลากรได้เกิดความชัดเจน ในภาระหน้าที่ เกิดการทำงานที่คล่องตัว รวดเร็วและประหยัดเวลา การบูรณาการหลักสูตรสู่การสร้าง นวัตกรรมการเรียนการสอน แก้ปัญหาด้านหลักสูตรและการสร้างนวัตกรรมของครูในโรงเรียน ในปีการศึกษา 2561 ถึง 2562 ผู้วิจัยได้สร้างแรงจูงใจให้ครูทำนวัตกรรมการเรียนการสอน ทำให้คณะ ครุมีผลงานวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้เกิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างเครือข่าย ของการเรียนรู้ร่วมกันจากการบริหารจัดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการสู่ชุมชนการ เรียนรู้ เพื่อการพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ จากการให้ข้อเสนอแนะโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างคู่มือ รูปแบบจนได้ส่วนที่เป็นคู่มือการใช้และกลไกการบริหาร ซึ่งได้นำมาใช้ประกอบการบริหารงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การศึกษาผลสะท้อนกลับนับเป็นประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการสะท้อนกลับข้อมูล เป็นกระบวนการคิดไตร่ตรองทบทวน (Reflective Thinking) พินิจพิจารณา และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้ได้ทบทวนและสะท้อนการดำเนินงาน นวัตกรรมของตนเอง ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผลสะท้อน กลับอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาที่ชัดเจนในการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารสามารถใช้องค์ประกอบของรูปแบบและกลไกการบริหารไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานศึกษา รูปแบบและกลไกการบริหารงาน สามารถปรับใช้กับการบริหารงานกลุ่มงานต่าง ๆ ในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่

2. การศึกษาวิจัยเฉพาะกรณีศึกษาตามขนาดของสถานศึกษา และการศึกษาวิจัยเพื่อเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก ที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของโมเดล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คมพล สุวรรณภู. (2553). *ระบบและกลไกสนับสนุนให้คณาจารย์ประจำทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จันทนา นนทิก. (2552). *การสังเคราะห์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระบบเรียนรู้: การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา, <http://resource.thaihealth.or.th/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2564.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2557). *การจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในพื้นที่ด้วยพลังเครือข่าย, วารสารการศึกษาไทย, สิงหาคม 2557 ปีที่ 11 ฉบับที่ 116 หน้า 3* สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2550.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปีงบประมาณ พ.ศ.2562*. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา, <https://www.obec.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2562.
- Dept. of Education, Patna University. (2021). *SYSTEM APPROACH*. [online], Retrieve from <https://www.patnauniversity.ac.in/e-content/education/MEd35.pdf>, 21 April 2021.
- Wilson, R.J. (2001). *School-Based Management in Alberta: Perceptions of Public School Leaders 1994-1997*. Dissertation Abstracts International, 62(03), A-337.